

betydning næsten *ad nullum* har også fremkaldt en reaktion. Forf. nævner en artikel af Bernard Guenée i *Revue historique* bd. 232 (1964). Men de som ønsker fyldigere besked om hvordan betydelige forskere i Frankrig nu tænker om disse ting, gør klogt i også at læse J.-B. Duroselles afsnit i hans og Renouvins *Introduction à l'histoire des relations internationales* (1964) eller Raymond Arons *Dimensions de la conscience historique* (4. udg. 1964). Også hos H.-I. Marrou, hvis historieteori på hovedpunkter står Annalesskolens nær, kan man finde værdifulde kritiske bemærkninger (*De la connaissance historique*, 4. udg. 1964). Han fremhæver bl. a. at reaktionen mod den gamle *histoire événementielle* er et generelt fænomen, begyndt før Annalesskolen og ikke begrænset til Frankrig. Alligevel har skolens bedste mænd fremført dens frugtbareste synspunkter så begejstret, veltalende og overbevisende, at nogle af os betragter den som det mest inspirerende fænomen indenfor europæisk historieforskning i vor tid.

POVL BAGGE

Tools and Tillage. A Journal on the History of the Implements of Cultivation and other Agricultural Processes. Edited by AXEL STEENBERG, ALEXANDER FENTON and GRITH LERCHE. Copenhagen, G. E. C. Gad. Vol. I:1.1968. 64 ss. Ill. Subskription 3 \$.

Det er professor Steensbergs International Secretariat for Research on the History of Agricultural Implements i Brede, der sammen med Videnskabernes Selskabs kommission til udforskning af landbrugsredskabernes og agerstrukturerens historie (L. L. Hammerich, Fridlev Skrubbeltang, Axel Steensberg, J. Troels-Smith) har påbegyndt udgivelsen af ovennævnte engelsk- og tysk-sprogede tidsskrift.

Det foreliggende første hefte beskæftiger sig overvejende med plovhistorie – se især František Šach's klassifikation af førindustrielle plove og Ulrich Bentzien's rapport om arbejdet med at tilvejebringe en international plovbibliografi – men efter planen skal tidsskriftet bringe orientering om udforskningen af såvel landbrugsredskaber som agersystemer og agerdykningsmetoder m. v. i alle aspekter, også f. eks. de filologiske. Det er hensigten på disse felter at bringe stof fra alle verdensdele (og alle perioder), men dog først og fremmest at behandle emner med relation til Europa.

Tools and Tillage tilsigter på et specielt område at bygge bro mellem mange videnskaber. Man må oprigtigt håbe, at det vil lykkes at få specialister fra et flertal af dem i tale. Der har længe været behov for et tidsskrift, der kunne tage denne opgave op.

SVEND GISSEL

M. J. C. VILE: *Constitutionalism and the Separation of Powers*. Oxford, Clarendon Press, 1967. vii + 359 s. 50 sh.

M. J. C. Vile er en af Englands ledende amerikanister og har i denne bog påtaget sig at give hvad han beskeden kaldet et overblik over udviklingen af de forskellige magtadskillelseteorier i 17., 18. og 19. aarhundrede, efter først at

have kastet et blik paa deres baggrund i Platon, Aristoteles, Det Gamle Rom, og Middelalderens filosofi (især Thomas Aquinas).

Under gennemgangen af forfatningskampene i 17. aarh.s England omkring problemet konge/lovgivningsmagt og i forbindelse med en inciterende analyse af Instrument of Government 1653 slaar han fast at den fuldkomne magtadskillelse mellem lovgivende, udøvende og dømmende magt fører til kaos eller diktatur. En partiel overlapning mellem de første to, i henseende til funktion og personel, viste sig nødvendig, og netop »restaurationen« i 1660 ses som forsøg paa at opnaa en »balance« som senere med The Glorious Revolution 1688 blev fastere etableret idet balancen blev teoretisk underbygget med Lockes forfatter-skab og forfatningsmæssigt nedfældet i Act of Settlement 1701. Om Locke slaas det fast at han i det væsentlige opsummerede tanker som var fremført i 1640–50'erne. Hans »federative power« havde man gerne set analyseret yderligere og f. ex. bragt i forbindelse med den udvikling som er sket i det 20. aarh. af præsidentsystemet i USA, af premierministersystemet i England, og de Gaulles system i Frankrig. Under analysen af Montesquieu vises det hvorledes Montesquieu blev indviklet i selvmodsigelser som følge af sin trang til at forene sin franske patriotisme med sin beundring for det »engelske« saakaldt »blandede« system som han havde faaet beskrevet af Bolingbroke (hvis status som tænker Vile opvurderer, ligesom Blackstones senere blir det). I gennemgangen af de amerikanske forfatningsdebatter i 1770–80'erne viser Vile beundringsværdig belæsthed, ikke mindst i skildringen af Pennsylvaniens situation og i hans fremhævelse af James Wilson. Vile konkluderer at den amerikanske revolution, ligesom den tidligere engelske i 17. aarh., viste den fuldkomne magtadskillelse som operationelt umulig. Ogsaa i USA kom der en »restauration«, nemlig den nye forbundsforfatning 1787, hvor magtadskillelsen fik et komplement i checks and balance systemet. Det nye ved det amerikanske system var at »blandet« regering med partiel overlapning af regeringsgrenene nu blev frigjort fra det klasse-mæssige. I gennemgangen af Frankrigs udvikling vises hvorledes den amerikanske løsning paa balance ikke kunne gennemføres under den franske revolution, og at »restaurationen« først kunne komme med de Gaulles Femte Republik.

Det er en hovedtanke i bogen at med opkomsten af den »positive« stat i 20. aarh. er det blevet fortsat vanskeligere at sammenkoble magtadskillelses-princippet med princippet om konsolidering (»harmonisk«). Dette vises i analyserne af Progressivismen i USA og af det fortsat udviklede parlamentariske kabinetssystem i England. I den forbindelse præsteres der givtige nyvurderinger af Bagehot (som skarpt nedvurderes), af Woodrow Wilson (som opvurderes), af Herbert Croly (som hos Vile blir en af dette aarhundredes store politiske kritikere), og endelig en meget selvstændig analyse af den nyere politiske videnskabs stadig mere raffinerede vokabular, som vises ikke at være uden svagheder. Vile hører til dem der kvier sig ved begrebet »power«, og behavioristernes »politiske proces« viser han er et diffust begreb. Han slutter sig til dem som vil genindføre institutionsbegrebet i politologien, og han mener videre at det institutionelle magtadskillelsesprincip som fremsat af en James Madison maa fastholdes og forsøges teoretisk nydefineret om ikke den monolitiske, totalitære, og arbitrære magtudfoldelse – uden tilgodeseen af »loven« og »forudsigelses-princippet« – skal blive følgen af de sociale kræfters pressen paa i retning af

koordination. Han tror ikke at den Madisonske »balance« i dag kan faa andet end et »expedient« modstykke i den balance som kan opbygges mellem partier, pressionsgrupper, etc. I den forbindelse havde man gerne set en analyse af Galbraiths *American Capitalism* (1952) om »countervailing powers«, saa meget mere som den muligvis har været en inspiration bag Viles bog. Og hele spørgsmaalet om Pragmatismens filosofiske status skulle vel ogsaa have været attackeret.

Det er klart at en saa ambitiøs bog, dens kundskabsfylde og metodiske stringens til trods, blir saarbar overfor kritik, netop fordi den er saa omfattende i sit sigte. Saaledes havde man gerne set netop en institutionsteoretiker tage stilling til det kontroversielle spørgsmaal om den præsidentielle organisationsforms betydning for det amerikanske partisystem overfor premierministersystemets betydning for det engelske partisystem med opløsningsretten som formentlig parti-disciplinerende dimension. (Forf. er lige ved at komme ind paa problemet i forbindelse med den 3. og 4. franske republik). Og netop fordi han ofrer megen opmærksomhed paa samspillet mellem den almindelige politiske historie og de politiske ideers artikulation, kunne man maaske ogsaa have haabet at han ikke saa puristisk skulle styre uden om økonomi og økonomisk teori.

Det er en inspirerende bog – med adresse til historikere (med særlig interesse for analytisk idéhistorie), til statskundskabsfolk (med interesse for brobygning til historie og filosofi), og til amerikanister (med interesse for amerikansk politologi i anglo-amerikansk sammenhæng). Dernæst har den adresse til vore kulturdebatører.

ERIK ARNE HANSEN

RODERICK NASH: *Wilderness and the American Mind*. New Haven and London, Yale University Press, 1967. x + 256 s. 58 sh.

Bogen slutter sig til saadanne allerede klassiske bøger fra 1950'erne og 1960'erne som R. W. B. Lewis, *The American Adam*, Henry Nash Smith, *The Virgin Land*, Leo Marx, *The Machine in the Garden*, Roy Pearce, *The Noble Savage*. De ligger alle indenfor den gamle inspiration fra Frederick Jackson Turners »frontier« thesis, for saa vidt som de repræsenterer modifikationer af det Turnerske agrar-kompleks. De er hovedværker i amerikanernes bestræbelser i aarene efter 2. verdenskrig paa at naa til selvbesindelse og finde ud af hvad der er specifikt amerikansk i amerikansk historie og tænkemaade. De er inspirerende, men kalder paa skepsis ved genlæsning. De er alle orienteret mod den del af idéhistorien man kunne kalde den sociale eller politiske ikonologi. Det er saaledes en vanskelig emneverden at operere i, den kræver stort udsyn, sikkert iudicium m. h. t. detaillén, og ikke mindst en ferm fremstillingsevne, om den skal virke intellektuelt plausibel. Roderick Nash begynder med at indkredse »wilderness« begrebet som leksikalsk identificeret i *Beowulf* (wild-deor), det ikke-tæmmede dyr (eller natur) som har raa kraft i positiv som i negativ retning. Derefter følger en begrebsmæssig jagt paa »vildmarken«, »ødemarken« i Bibelen og diverse religionshistoriske værker. Lovejoys og Boas' studier over Primitivismens historie inddrages. Der gøres ophold ved New England-Puritanernes »natur«